

МОТИВИ

към проект на Закон за движението по пътищата

1. Причини, които налагат приемането на законопроекта:

Пътнотранспортните инциденти пряко влияят върху смъртността и заболяемостта на населението на страната, водят до огромни социални и икономически загуби и са част от политическия дневен ред. Актуалните тенденции в тази посока са тревожни. Към момента смъртността от пътнотранспортните произшествия на 1 милион жители в нашата страна е от най-високите в страните членки на Европейския съюз. Очертава се тенденция към задържане високо ниво на травматизма с известно намаление, но все още – далеч от заложения в Националната стратегия за подобряване безопасността на движението (2011-2020 г.) прогнозен брой.

Състоянието на безопасността на движението е отражение на състоянието на основните фактори, определящи транспортния процес – поведение на участниците в движението, безопасността на пътната инфраструктура, безопасността на автомобилния парк и своевременната и качествена медицинска помощ на пострадалите от пътнотранспортни произшествия.

С определящо значение за ограничаване на пътнотранспортните произшествия и пострадалите по пътищата са създаването на нормативна основа за противодействие на рисковите фактори и ясните ангажименти за институциите и хората, отговорни за нея.

В условията на действащия Закон за движението по пътищата не се постигат целите, заложи в Националната стратегия за подобряване безопасността на движението (2011-2020 г.). В Националната стратегия за подобряване безопасността на движението (2011-2020 г.), приета с Решение № 946 на Министерския съвет от 2011 г., е поставена конкретна цел - да бъде намален броя на убитите с 50%, а на ранените - с 20 %, спрямо същите от 2010 г. Заложената прогноза към 2020 г. е броят на загиналите да бъде под 400 човека годишно, но към момента е налице отклонение от предвидените прогнозни темпове за намаление на пострадалите.

В резултат на съществуващите административно-наказателни процедури някои нарушители успяват да избегнат реализирането на отговорността, което води до изграждане на усещане за безнаказаност, чиято последица е системно нарушаване на правилата за движение по пътищата. Към момента глоба с фиш може да бъде наложена само за административни нарушения, които са установени в момента на извършването им и за които не е предвидено наказание лишаване от право да се управлява моторно превозно средство или отнемане на контролни точки. Обвързването на тази възможност с установяването в момента на извършването и с мястото на нарушението ограничава възможностите за прилагане на този ефективен механизъм в административно-наказателната дейност.

За формиране на трайна тенденция на намаляване броя на тежките пътнотранспортни произшествия и пострадалите при тях лица е необходимо да се продължат усилията за усъвършенстване на нормативната база, регламентираща правилата за движение по пътищата, задълженията и отговорностите на всички участници в движението и създаване на ефективни механизми за реализиране на административно-наказателната отговорност за нарушения на правилата за движението по пътищата. Следва да бъде създадена адекватна нормативна база, съобразно настъпилите промени в пътнотранспортната обстановка.

В действащия Закон за движението по пътищата са уредени множество обществени отношения, което нарушава систематизацията на уредбата на правилата за движение по пътищата и затруднява възприемането им от участниците в движението. Законът за движението по пътищата урежда правилата за движение по пътищата, отворени за обществено ползване, изискванията към пътните превозни средства за участие в движението по тези пътища, изискванията за правоспособност на водачите на пътните превозни средства, правата

и задълженията на участниците в движението и на съответните служби и длъжностни лица, както и принудителните мерки, които се прилагат, и наказанията за нарушаване на разпоредбите на този закон и на издадените въз основа на него нормативни актове. Наред с посочения предмет, в Закона за движението по пътищата към момента са регламентирани и изисквания, касаещи пътните превозни средства, изискванията за типово одобрение на новите превозни средства, изискванията за прегледите за техническа изправност на превозните средства (включително изисквания към материалната база на пунктовете за прегледите и изисквания към председателя и състава на комисията извършваща технически преглед). Също така, в действащия закон са регламентирани изисквания, свързани с издаването и подмяната на свидетелствата за управление на моторни превозни средства, които трябва да бъдат регламентирани в Закона за българските лични документи. В закона са уредени и изисквания, свързани с обучението на кандидатите за водачи на моторни превозни средства. Изброените въпроси, макар и косвено свързани, не са част от правилата за движението по пътищата и ненужно утежняват съдържанието на Закона за движението по пътищата.

Нормативната уредба не е трайна, поради извършваните чести промени - действащият Закон за движението по пътищата е от 1999 г. и от приемането му досега в него са направени множество изменения и допълнения (над 80), предвид обширната материя, която закона регламентира. Честите изменения на закона нарушават неговата структура и логика и се отразяват негативно на спазването на правилата за движение и на нивото на осъществяваната превантивна дейност. За повишаването на безопасността на движението по пътищата е необходимо действащата правна рамка да е стабилна. Това може да се постигне чрез ясно диференциране и регламентиране на материята, свързана с правилата за движение по пътищата, водачите и превозните средства и изследване на въздействието на всяка една нова нормативна промяна.

Необходимо е подобряване на систематизацията на правилата за движението по пътищата и усъвършенстване на законодателството. В действащия закон, с различни изменения и допълнения през годините е включена уредба за видовете превозни средства за нуждите на одобряването на типа, процедури по одобряване на типа, изисквания към техническите служби, които извършват или контролират извършването на изпитванията, необходими за одобряването и извършването на проверки за установяване на съответствието с техническите изисквания и с изискванията за съответствие на производството на превозни средства, системи, компоненти или отделни технически възли с одобрения тип, изисквания за извършване на прегледи за проверка на техническата изправност на превозните средства, условия и ред за извършване на регистрация на превозните средства, изисквания свързани с обучението на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторни превозни средства – голяма част от тези обществени отношения не са били включени при приемането на закона през 1999 г. Създадени са много разпоредби на различни места в закона, които нямат пряко отношение към правилата за движение, отговорността на водачите на превозни средства и компетентността на органите, осъществяващи контрол върху правилата за движение. Всички тези въпроси са косвено свързани, но не са пряко относими към правилата за осъществяване на движението по пътищата и утежняват съдържанието на закона, предвид което е необходимо да бъдат изведени в отделни закони. Необходимо е да се подобрят обучението и подготовката по безопасност на движението по пътищата на всички участници в движението.

2. Цели, които се поставят с приемането на законопроекта:

- Положителен ефект върху всички участници в движението по пътищата и компетентните държавни органи, имащи отговорности за осигуряване на безопасността на движението по пътищата, т.е. върху цялото общество.

- Повишаване ефективността на дейността по опазване на живота и здравето на участниците в движението по пътищата, улесняване придвижването и опазване на имуществото, намаляване на травматизма по пътищата и на социалните и икономическите

загуби за обществото, намаляване на броя на жертвите на ПТП, намаляване на броя на нарушенията на правилата за движение по пътищата.

- Нова систематизация на нормативната уредба и отграничаване на правилата за движението по пътищата. Изваждане от ЗДвП на разпоредбите, отнасящи се до изискванията за водачите на пътните превозни средства и до самите пътни превозни средства в отделни закони.

- Усъвършенстване на уредбата на правилата за движението по пътищата и отговорността на водачите на превозни средства.

- Подобряване на взаимодействието между основните фактори, определящи движението и неговата безопасност - поведението на участниците в движението, безопасността на пътната инфраструктура и на автомобилния парк, както и своевременната долекарска и специализирана медицинска помощ.

- Подобряване на координацията между органите, имащи ангажименти към безопасността на движението по-пътищата.

- Подобряване на контролната дейност върху участниците в движението по пътищата.

- Подобряване на превантивното въздействие спрямо нарушителите.

- Повишаване на ефективността при реализирането на административно-наказателната отговорност, нова процедура за връчване на наказателни постановления и влизане в сила, създаване на отделен ред за налагане на наказания спрямо лица без адрес в Република България. Създаване на възможност за административни нарушения, за които не е предвидено наказание лишаване от право да се управлява моторно превозно средство или отнемане на контролни точки за отчет на извършените нарушения, да може да бъде наложена с фиш глоба за съответното нарушение, без това да е обвързано с момента на извършването и мястото на нарушението.

- По-добра подготовка и познания на участниците в движението по пътищата по безопасност на движението.

- Създаване на нова организация за престой и паркиране на места преди пешеходна пътека.

- Създаване на допълнителни правила, целящи повишаване на безопасността на велосипедистите, пешеходците и слизащите и качващите се в превозните средства пътници.

- Създаване на правомощия за органите на МВР да контролират спазването на правилата за движение при извършване на обществен превоз и превоз за собствена сметка на пътници и товари, както и документи, свързани с извършването на превоза.

- Въвеждане на загуба на правоспособност за нарушителите, склонни към извършването на чести нарушения на правилата за движение по пътищата, сериозно застрашаващи безопасността на движението.

- Създаване на възможност за контролиране и санкциониране на превишаванията на средна скорост от водачите на моторни превозни средства.

- Прецизиране на размера на най-ниските глоби, съобразно социално-икономическото положение и степента на обществена опасност на нарушенията.

- Предвиждане на фиксирани размери на наказанията като се премахнат голяма част от санкциите с долна и горна граница.

3. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Приемането на проекта на Закон за движението по пътищата и промените в другите закони не води до необходимост от осигуряване на допълнителни финансови средства.

4. Очаквани резултати от прилагането:

- По-висока безопасност на движението по пътищата и формиране на трайна тенденция за намаляване броя на тежките пътнотранспортни произшествия и пострадалите при тях лица. Очаква се да се намали броя на пострадалите при пътнотранспортни произшествия, съответно

ангажиментите към системата на здравеопазването и социалното осигуряване, както и настъпването на щети.

- По-добра координация между органите, имащи ангажименти към безопасността на движението по-пътищата.

- Подобряване на дейността на контролните органи и по-висока ефективност от техните действия.

- По-високо превантивното въздействие на предвидените в Закона за движението по пътищата норми.

- По-добра подготовката и познания на участниците в движението за правилата за движение по пътищата и безопасност на движението по пътищата.

- По-добра видимост на уязвими участници в движението.

- Гарантиране на необходимата видимост на пешеходците от приближаващите пешеходната пътека моторни превозни средства.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз:

С действащия Закон за движението по пътищата, за който в законопроекта е предвидено да бъде отменен, са въведени актове на законодателство на Европейския съюз, поради което по проекта на нов закон са изготвени и приложени таблици за съответствие.